

Koko kansan meppi?

Poliittisen subjektin rakentaminen Li Anderssonin vuoden 2024
europarlamenttivaalikampanjassa

Valtio-oppi
Kandidaatintutkielma

Laatija:
Aarni Nykänen

12.11.2025
Turku

Kandidaatintutkielma

Tutkinto-ohjelma, oppiaine: Valtio-oppi

Tekijä: Aarni Nykänen

Otsikko: Koko kansan meppi? – poliittisen subjektin rakentaminen Li Anderssonin vuoden 2024 europarlamenttivaalikampanjassa

Ohjaaja: Yliopistonlehtori Anna Kronlund

Sivumäärä: 30 sivua

Päivämäärä: 24.11.2025

Populististen puolueiden ja liikkeiden suosio on viimeisten vuosikymmenten aikana ollut globaalisti kasvussa. Populismi on noussut keskiöön sekä julkisessa että akateemisessa keskustelussa. Populismia käsitteenä käytetään kuvaamaan hyvin erilaisia politiikanteon tyylejä. Aiemmassa tutkimuksessa populismin määrittelyt eroavat toisistaan huomattavasti. Tämän tutkielman yhtenä tarkoituksena on tarjota mahdollisimman selkeä käsitys populismista. Tutkielman teoreettisena viitekehyksenä toimii Ernesto Laclau'n populismin teoria. Teorian mukaan populismi on artikulaation muoto, jossa ”meitä” rakennetaan kielellisesti vastakkainasettelussa ulkopuoliseen. Teoria perustuu käsitykseen kielenkäytöstä poliittisen todellisuuden rakentamisena. Laclau'n mukaan populismi on vaihtelevissa määrin osa kaikkea politiikkaa.

Tutkielman toinen ja olennaisin tavoite on analysoida poliittisen subjektin rakentamista Li Anderssonin vuoden 2024 europarlamenttivaalikampanjassa. Subjektilla tarkoitetaan vastakkainasettelussa omalle puolelle asemoitavaa. Se koostuu vaatimuksista, jotka kohdistuvat vastapuoleen, ja jotka potentiaalinen tukija voi tunnistaa omakseen. Subjektin rakentaminen on yhtäältä vaatimusten artikuloimista ja toisaalta ihmisten mobilisoimista osaksi ”meitä”. Tutkielman aineistona toimivat Li Anderssonin europarlamenttivaalikampanjaa koskevat julkaisut hänen Facebook-sivultaan. Aineistoa tarkastellaan Laclau'n teorian kanssa yhteen kietoutuvan retorisperformatiivisen diskurssianalyysin avulla. Metodi ymmärtää kielenkäytön todellisuuden rakentamisena ja tarkastelee sen seurauksia.

Analyysi osoittaa, että Andersson rakentaa vastakkainasettelua suhteessa perinteiseen oikeistoon, laita- ja äärioikeistoon sekä näiden potentiaaliseen liittoon. Oikeiston nähdään uhkaavan tärkeitä arvoja, kuten ilmasto- ja ympäristötoimia, työntekijöiden ja nuorten asemaa sekä rikkovan kansainvälistä oikeutta. Uhatuista arvoista muodostuu subjektin osasina toimivia vaatimuksia.

Avainsanat: populismi, poliittinen subjekti, tyhjä merkitsijä, affektiivinen mobilisaatio

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Tutkimuksen tausta	3
2.1	Kampanjan konteksti	3
2.2	Populismin tutkimus	4
3	Teoria	8
3.1	Jälkiperustahakuisuus	8
3.2	Agonistinen demokratia	9
3.3	Ernesto Laclaun populismin teoria	10
4	Menetelmä ja aineisto	14
4.1	Retorisperformatiivinen diskurssianalyysi	14
4.2	Aineisto	15
5	Analyysi	18
6	Johtopäätökset	23
	Lähteet	25
	Tutkimusaineisto	29

1 Johdanto

Populististen puolueiden ja liikkeiden suosio on kasvanut maailmanlaajuisesti nopeasti erityisesti vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen. Tunnettuja esimerkkejä tästä ovat Donald Trumpin voitot vuosien 2016 ja 2024 Yhdysvaltain presidentinvaaleissa sekä Yhdistyneen kuningaskunnan ero Euroopan unionista vuonna 2016. (Noury ja Roland 2020, 422.) Liikkeiden suosion myötä populismista on muodostunut muotisana poliittisessa ja akateemisessa keskustelussa. Sanaa käytetään vapaasti kuvaamaan erilaisia poliitikkoja, liikkeitä ja politiikan tyylejä, minkä seurauksena sen merkitys on usein epäselvä. (Mudde ja Kaltwasser 2017, 1.)

Käsitteen epämääräisyyden vuoksi tutkielmani teoreettiseksi viitekehykseksi valikoitui mahdollisimman kattava ja selkeä teoria populismista. Tässä tutkielmassa tarkastelen Li Anderssonin vuoden 2024 “Koko kansan meppi” europarlamenttivaalikampanjan Facebook-viestintää vasemmistopopulismien kontekstissa hyödyntäen Ernesto Laclau (2005) populismiteoriaa. Teorian mukaisesti populismi ei ole ideologia, vaan poliittinen logiikka ja artikulaation muoto, joka perustuu “meidän” rakentamiseen kielellisen vastakkainasettelun avulla (Laclau 2005, 37, 154). Tämä subjektin rakentaminen on tutkielman keskeinen tarkastelun kohde.

Laclauin teorian mukainen populismi on johtajakeskeistä (Laclau 2005, 41). Tämän takia tarkasteltavaksi valikoitui nimenomaan yksittäisen henkilön – eikä esimerkiksi puolueen – kampanja. Anderssonin europarlamenttivaalikampanja on äänimäärällisesti viime vuosien menestyksekkäin yksittäisen vasemmistolaisen ehdokkaan kampanja Suomessa, joten se tarjoaa luontevan tutkimuskohteen. Andersson sai 13,5 % kaikista vaaleissa annetuista äänistä 247 723 äänellä, mikä nosti vasemmistoliiton kannatuksen historialliseen 17,3 prosenttiin. Tulos mahdollisti myös kahden muun vasemmistoliiton ehdokkaan, Merja Kyllösen ja Jussi Saramon, valinnan Euroopan parlamenttiin. (Yle 2024.)

Kyseiset vuoden 2024 europarlamenttivaalit järjestettiin Suomessa sunnuntaina yhdeksäs kesäkuuta. Vaalien äänestysaktiivisuus oli 40,4 %. Puolueista eniten ääniä sai kokoomus (24,8 %). Anderssonin vasemmistoliitto oli vaaleissa toiseksi suurin puolue päihittäen SDP:n, mitä pidettiin yleisesti poikkeuksellisena. Andersson keräsi puolueen noin 317 000 äänestä lähes neljä viidesosaa. (Yle 2024; Valtioneuvosto 2024.)

Tutkielmassani tarkastelen Anderssonin sosiaalisen median viestintää ennen europarlamenttivaaleja populismin teoreettisessa viitekehyksessä. Tavoite on tarkastella Laclaun populismiteorian mukaisesti, miten Andersson rakentaa poliittista subjektia. Subjekti viittaa diskursiiviseen positioon, johon “me” asemoidaan. Tutkimuskysymykseni on siis: miten Li Andersson rakentaa eurovaalikampanjansa viestinnässä poliittista subjektia? Kysymys auttaa pääsemään käsiksi teorian mukaiseen poliittisen projektin rakentamiseen.

Vaalituloksen analyyseissä ei mainittu populistista kommunikaatiotyylä menestyksen taustalla. Kampanjan viestintä vaikutti kuitenkin soveltuvan laclaulaiseen populismiteoriaan. Niinpä ei-populistiseksi toimijaksi mielletyn poliitikon viestinnän tarkastelu populismiteorian kautta voi osaltaan laajentaa ja tarkentaa käsitystä populismista ja siitä, mitä populismilla tarkoitetaan ja ei tarkoiteta. Tarkoitus ei ole määritellä kampanjaa populistiseksi tai ei-populistiseksi, eikä myöskään etsiä syitä kampanjan menestykseen.

Tutkielman seuraavan luvun ensimmäisessä alaluvussa avaan lyhyesti kampanjan aikana vallinnutta poliittista ilmapiiriä ja kampanjan viestinnässä näkyviä poliittisia keskusteluita. Taustoitusvaiheen toisessa alaluvussa siirryn tarkastelemaan populismin tutkimuksen kenttää ja paikantamaan tutkielman sijainnin sillä. Taustoituksen jälkeen esittelen käyttämäni teorian. Teoriaosuuden ensimmäisessä alaluvussa käsittelen valitsemani teorian ontologisena pohjana toimivaa jälkiperustahakuista traditiota, seuraavassa alaluvussa siirryn Laclaun teoriaan olennaisesti kiinnittyvään Chantal Mouffen demokratiateoriaan. Teorialuvun viimeisessä alaluvussa esittelen itse Laclaun populismiteorian.

Teorian jälkeen käsittelen menetelmänä käyttämäni retorisperformatiivista diskurssianalyysia ja siihen liittyviä olennaisia käsitteitä. Tämän jälkeen esittelen aineistoni ja avaan tekemiäni rajauksia. Seuraavaksi siirryn analyysivaiheeseen, jossa keskityn ensin vastakkainasettelun rakentamisen ja sen jälkeen subjektin kokoamisen ja mobilisoinnin analysointiin. Viimeisessä vaiheessa kokoan analyysini keskeisimmät havainnot johtopäätöksiksi ja analysoin tutkielman merkitystä yleisesti.

2 Tutkimuksen tausta

2.1 Kampanjan konteksti

Kampanja-aikana, keväällä ja kesällä 2024 Suomessa oli vallassa pääministeri Petteri Orpon kokoomuksen yhdessä perussuomalaisten, kristillisdemokraattien ja ruotsalaisen kansanpuolueen kanssa muodostama oikeistohallitus. Poliittiseen ilmapiiriin vaikutti ministeri Vilhelm Junnilan eroon johtanut kesällä 2023 vallinnut keskustelu perussuomalaisten ministereiden rasistista lausunnoista ja äärioikeistoyhteyksistä (Mäntysalo 2023). Tämän lisäksi julkista keskustelua käytiin hallituksen säästö- ja leikkauspolitiikasta, jonka kritisoitiin kohdistuvan heikko-osaisiin (Nietula ja Tolkki 2024) sekä hallituksen tuloillaan olevasta rajalakiesityksestä, jota perusteltiin turvallisuuspoliittisesti välttämättömänä, mutta jonka laajalti nähtiin loukkaavan perustuslakia ja kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteita (Helsingin Sanomat 2024).

Ulkopoliittisesti keskustelua hallitsivat laita- ja äärioikeiston nousu useassa Euroopan unionin jäsenmaassa (Kangas ym. 2024), Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, Israelin kansanmurhaksi (HRC 2025) todettu hyökkäys Gazassa sekä siihen linkittyvät toimet miehitetyllä Länsirannalla. Palestiinan kysymys oli suomalaisessa keskustelussa huomattavasti näkemyksiä jakavampi aihe kuin Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa.

Suhtautuminen Israeliin ja Palestiinaan jakoi puolueita oppositio-hallitus-akselin lisäksi myös hallituksen sisällä. Oppositiopuolueista erityisesti vihreät ja vasemmistoliitto sekä näiden kannattajat vaativat Israelin toimien laajaa tuomitsemista ja Palestiinan tunnustamista. Hallituspuolueista erityisesti perussuomalaisten ja kristillisdemokraattien kannattajat ja edustajat pitivät Israelin tukemista tärkeänä. (Paukkeri ja Tammela 2024.) Suhtautumista Venäjään taas on laajamittaisen hyökkäyksen alusta alkaen leimannut Suomessa konsensus Ukrainan tukemisesta ja Venäjän vastustamisesta, joskin Euroopan parlamentin vasemmistoryhmää – johon Andersson parlamentissa kuuluu – aihe on jakanut (Hartikainen 2024).

Europarlamenttivaaleja edeltäneissä kaksissa vaaleissa – vuoden 2023 eduskuntavaaleissa ja vuoden 2024 presidentinvaaleissa – merkittävä tekijä erityisesti vasemmiston piirissä oli niin kutsuttu taktinen äänestäminen tai äänten keskittäminen (Kestilä-Kekkonen ym. 2024; Sipinen ym. 2025). Taktisella äänestämällä tarkoitetaan tilannetta, jossa äänestäjä valitsee ehdokkaansa tai puolueensa mieluisuuden sijaan näiden menestysmahdollisuuksiin mukaan

(Sipinen ym. 2025, 105–106). Taktisessa äänestämässä äänestäjä valitsee tyypillisesti äänestettävän harkintajoukon sisältä sen mukaisesti, kenellä on paras mahdollisuus menestyä. Harkintajoukolla tarkoitetaan ideologisesti lähellä äänestäjää olevia puolueita, joiden välillä hän tekee äänestysvalintansa. (Kestilä-Kekkonen ym. 2024, 199–200.) Taktista äänestämistä lisää puolueiden blokkiutumisen. Blokkiutuminen ilmiönä on korostunut Suomessa vuoden 2019 ja 2023 eduskuntavaaleissa puolueiden sulkiessa mahdollisia hallituspohjia harkinnan ulkopuolelle jo ennen vaaleja (Wass ym. 2024).

Vuoden 2024 presidentinvaaleissa vihreiden, SDP:n ja vasemmistoliiton kannattajien havaittiin laajalti äänestäneen Pekka Haavistoa (Sipinen ym. 2025, 112–114). Vuoden 2023 eduskuntavaaleissa keskittämistä hyötyi Sanna Marinin SDP (Kestilä-Kekkonen ym. 2024, 46). On siis mahdollista, että kokemukset aikaisemmista vaaleista hälvensivät vihreiden, vasemmistoliiton ja SDP:n eroja äänestäjien silmissä ja mahdollistivat Anderssonille laajan puoluerajat ylittävän subjektin muodostamisen. Toisaalta on huomioitava, ettei europarlamenttivaalit luonteeltaan kannusta taktiseen äänestämiseen presidentin- ja eduskuntavaalien tapaan.

2.2 Populismien tutkimus

Julkisessa keskustelussa populismi on terminä kelluva merkitysikä. Kelluvalla merkitysikäällä tarkoitetaan käsitettä, jonka määritelmästä on käynnissä jatkuva poliittinen kamppailu. Pohjoismaissa populismilla on käsitteenä yleensä negatiivinen konnotaatio ja media onkin pyrkinyt jossain määrin välttämään käsitteen käyttöä. Toisaalta Timo Soinin aikana perussuomalaiset julistivat itse olevansa populistinen puolue. (Herkman 2017, 470–473.) Yleisessä “pubikeskustelussa” populismien nähdään usein olevan negatiivisella tavalla tunteeseen perustuvaa, opportunistista tai suoranaista valehtelua (Mudde 2004, 542–543).

Populismia on tutkittu tieteellisesti laajasti. Joidenkin tutkijoiden mukaan populismi on niin epämääräinen ja normatiivinen termi, että se on syytä sulkea ulos tutkimuksesta (Mudde ja Kaltwasser 2017, 5). Ernesto Laclau (2005) taas kritisoi aikaisempaa populismitutkimusta siitä, että käsitteelle ei osata tai haluta antaa selvää määritelmää ja että määritelmää muutetaan tilannekohtaisesti, jotta kaikki haluttava saadaan mahtumaan sen sisälle (Laclau 2005, 3–4).

Populismiteoreetikko Jan-Werner Müllerin (2017) mukaan populismi on uhka demokratialle, koska populistit ovat välttämättä antielitistisiä ja antipluralistisia ja siksi “pysyvä varjo demokratian yllä” (Müller 2017, 8). Pippa Norrisin ja Ronald Inglehartin (2019) mukaan

populismi on retorinen tyyli, jossa vedotaan kansaan ja esitetään itsensä ulkopuolisena. Müllerin lailla, heidän mukaansa populismi uhkaa demokratiaa epäsuorasti. He erottelevat populismin autoritaariseen ja libertaariseen populismiin niiden edustamien arvojen perusteella. Erityisesti autoritaarinen populismi nähdään uhkana. (Norris ja Inglehart 2019.)

Tunnetun populismitutkijan Cas Mudden (2004) mukaan populismi on ideologia, joka näkee kansan moraalisesti hyvänä ja homogeenisenä massana ja eliitin sekä muut ulkopuoliset ryhmät moraalisesti pahana ja kansan vihollisena. Populismi perustuu Mudden mukaan rousseaulaiseen anti-puolue-ajatteluun, jonka mukaan puolueet estävät yleistahdon toteutumisen. (Mudde 2004, 544–547.) Jan Jagers ja Stefaan Walgrave (2007) määrittelevät populismin kommunikaation tyyliksi, jossa korostetaan kansan yhtenäisyyttä. He erottelevat ohuen ja paksun populismin. Ohut populismi on kansaan viittaamista ilman sen suurempaa ideologista sisältöä, paksussa populismissa taas korostuu eliitin vastustaminen sekä käsitys homogeenisestä kansasta. (Jagers ja Walgrave 2007, 321–324.)

Populismia liikkeiden ja puolueiden kampanjoissa ja ohjelmissa on tutkittu Suomessa jonkin verran. Tutkimus on keskittynyt yksinomaan perussuomalaisiin sekä puolueen edeltäjään Suomen maaseudun puolueeseen. Emilia Palosen ja Tuija Saresman (2017a) toimittamassa teoksessa *Jätkät & Jytkyt – Perussuomalaiset ja populismin retoriikka*, tutkitaan perussuomalaisten nousua ja soinilaisuutta 1980-luvusta aina vuoteen 2017. Teoksessa on kattava kokoelma analyyseja retoriikasta käsitetutkimukseen ja laulaulaisen populismin tutkimuksen metodologiaan. Lisäksi perussuomalaisia on tutkinut esimerkiksi Juha Herkman (2017), joka keskittyy pohjoismaisen populismin nousun taustalla vaikuttaneisiin yhteiskunnallisiin oloihin sekä Ainur Elmgren (2015), joka tarkastelee poissulkemisen retoriikkaa perussuomaisten puoluelehden sisällöissä. Erkki Vainikkala (2020) tarkastelee jakoa meihin ja muihin Jussi Halla-ahon Scripta-kirjoituksissa.

Poissulkevuus on olennainen osa Ernesto Laclau (2005) populismiteoriaa. Suomen ulkopuolella teoriaa on hyödynnetty vasemmistopopulismin tutkimuksessa. Karen Sanders, Maria Molina Hurtado ja Jessica Zoragastua (2017) keskittyvät teorian mukaisesti poissulkevuuteen analysoidessaan espanjalaisen vasemmistolaisen Podemos-puolueen vuoden 2014 europarlamenttivaalikampanjaa. He tutkivat puolueen sosiaalista mediaa, puoluekokouksia ja nettisivuja laadullisella sisällönanalyysillä. Heidän mukaansa Podemosin viestinnässä korostuu erityisesti vertikaalinen poissulkevuus, siis vastakkainasettelu eliitin (esp. *casta*) kanssa. Vertikaalisella poissulkevuudella viitataan vastakkainasetteluun eliittiin

nähdessä, sen vastinparina toimii horisontaalinen vastakkainasettelu, joka kohdistuu muihin ryhmiin, esimerkiksi etnisiin vähemmistöihin. Kirjoittajien havaintojen mukaan vasemmiston ja oikeiston populismeille on – yleisen käsityksen vastaisesti – ominaista vastakkainasettelu. Tällöin erot muodostuvat artikulaation muodon sijaan politiikan sisällöstä. (Sanders ym. 2017, 560–561.)

Bradley Ward ja Marco Guglielmo (2024) tutkivat ja vertailevat erilaisten uusliberalismia ja talouskuripolitiikkaa vastustavien liikkeiden ja puolueiden tapoja konstruoida Laclauin teorian mukaisia vaatimusten ketjuja. He vertailevat brittiläisen Jeremy Corbynin työväenpuoluetta, kreikkalaista Syriza, espanjalaista Podemosia ja venezuelalaista Hugo Chavezia ja luokittelevat nämä sen mukaan, pyrkivätkö ne voimaannuttamaan vai etäännyttämään äänestäjiä ja toisaalta pyrkivätkö ne järjestelmänmuutokseen vai nykyistä laajempaan resurssien redistribuutioon vallitsevan järjestelmän sisällä. Heidän mukaansa vaikuttaa siltä, että valtaan noustessaan vasemmistopopulistit siirtyvät usein kansan voimaannuttamisesta sen vieraannuttamiseen ja järjestelmänmuutoksen ajamisesta status quon säilyttämiseen. (Ward ja Guglielmo 2024, 10–11; 17–18.)

Jonathan Dean (2023) tarkastelee Corbynin työväenpuolueen vuoden 2019 parlamenttivaalikampanjaa ja puoluejohtajan mukaan nimettyä corbynismiä laajempaa kulttuurisena ilmiönä. Deanin mukaan corbynismi ei edusta vasemmistopopulismia, vaan sen sijaan kansanomaista vasemmistolaisuutta (engl. popular leftism). Tällä hän tarkoittaa vasemmistolaisuuden noususta suosiota britannialaisessa populaarikulttuurissa 2010-luvulla ja Corbynin tapaa hyödyntää sitä. (Dean 2023, 9–10; 14–15.)

Ernesto Laclau esittelee teoriasensa yhteydessä muutamia esimerkkejä populistisista liikkeistä – joskaan ei varsinaisesti tutki niitä syvällisemmin. Hän käsittelee Puolan Solidaarisuusliikkeen nousua satamatyöntekijöiden ammattijärjestöstä koko järjestelmänmuutosta yhdistäväksi tyhjäksi merkitsijäksi (Laclau 2005, 81). Lisäksi hän tarkastelee Italian kommunistisen puolueen kykyä rakentaa laaja kollektiivisubjekti työväenluokan merkitsijän avulla (emt. 182–191) sekä Argentiinan presidentti Juan Peronin suosion kasvua rinnastusten ketjun avulla ja myöhempää tuhoa ketjun venyessä liian laajaksi (emt. 214–220).

Vasemmistopopulismi on ilmiönä saanut vain vähän huomiota suomalaisessa julkisessa keskustelussa. Kotimaista tutkimusta aiheesta ei ole. Vaikka populismia on tutkittu Suomessa, esiintyy Laclauin teoria suhteellisen harvakseltaan. Sitä on käytetty yksinomaan oikeistopopulismien tarkasteluun. Teorian soveltaminen kotimaisen vasemmistolaisen liikkeen

tutkimiseen tarjoaakin mielenkiintoisen ja uudenlaisen näkökulman suomalaisen populismitutkimuksen kentällä.

3 Teoria

3.1 Jälkiperustahakuisuus

Tutkielmani teoriana toimiva Ernesto Laclaun populismiteoria kuuluu jälkiperustahakuiseseen teoriaperinteeseen. Näkemykseni mukaan Laclaun teoria antaa parhaat analyttiset työkalut poliittisen viestinnän kielellisten siirtojen tarkasteluun populismin kontekstissa. Se on muita esittelemiäni teorioita kokonaisvaltaisempi sekä tarkempi ja soveltuu hyvin yhteen metodinani toimivan retorisperformatiivisen diskurssianalyysin kanssa.

Jälkiperustahakuisuus on politiikan tutkimuksessa ontologinen kanta, jonka mukaan yhteiskunnalliset ja poliittiset merkitykset rakentuvat ilman pysyvää perustaa. Se eroaa perinteisesti vallinneesta foundationalistisesta käsityksestä, jonka mukaan on olemassa jokin yhteiskunnan ulkopuolella oleva perimmäinen totuus eli perusta. Foundationalismin mukaan tämä perusta on saavutettavissa ja totta itsessään ja sen avulla voidaan perustella muita asioita. Poliittisessa ajattelussa perusta on jotain, johon yhteiskunnan toiminta ja olemus voidaan ankkuroida ja jonka avulla sitä voidaan perustella ja selittää. (Marchart 2007, 2–3; 11.) Erilaisia objektiivisena esitettyjä perustoja ovat muun muassa liberalismille markkinoiden logiikka, marxismille historian dialektinen kehitys ja kristinuskolle jumala.

Jälkiperustahakuisuudessa objektiivisen perustan tavoittamisen mahdollisuus hylätään. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että ajatus perustasta hylättäisiin kokonaan – päinvastoin kilpailevia perustoja voi olla lukematon määrä. Poliittikka on siten erilaisten hegemonisten projektien – esimerkiksi feministisen liikkeen, ympäristöliikkeen tai oikeistokonservatiivien – kilpailua siitä, kenen tarjoama perusta hyväksytään yleisesti. Sen seurauksena kulloinkin hyväksytty perusta on ainoastaan kontingentti artikulaatio. Kontingenttiudella tarkoitetaan satunnaisuutta. Tietyn perustan olemassaolo tai olomuoto ei siis ole välttämätöntä tai ennalta määrättyä. (Marchart 2007, 8–14.) Objektiivisuuden haastamisen myötä tunteet ja affektit nousevat tärkeään osaan politiikantutkimuksessa.

Jälkiperustahakuisia teorioita havainnollistaa Claude Lefortin (1988) luonnehdinta varmuuden merkitsijöiden (engl. markers of certainty) purkautumisesta taustana modernille politiikalle. Varmuuden merkitsijöillä tarkoitetaan perinteisesti vallinneita käsityksiä esimerkiksi uskonnosta ja kuninkaasta yhteisen merkityksen luojina. Modernille politiikalle onkin ominaista pyrkimys täyttää varmuuden merkitsijöiden purkautumisen jälkeensä jättämä tyhjiys. (Lefort 1988, 19.) Lefortin ajatusta voi havainnollistaa Rauli Mickelsonin (2021)

kuvauksella nykyään vallitsevasta notkean modernin ajasta, joka on korvannut aikaisemmin vallinneen raskaan modernin. Raskaan modernin aikana vallitsi usko suuriin tarinoihin; ideologioihin, edistykseen ja uskontoihin. Notkea moderni lähestyy käsitteenä postmodernia. Usko suuriin tarinoihin on kadonnut ja tilalla on epävarmuus tulevasta ja nykyisestä. (Mickelsson 2021, 20–21.)

Objektiivisen perustan puuttuessa, omia vaihtoehtoisia pohjiaan tarjoavat hegemoniset projektit muodostavat kilpailevia diskursseja, jotka pyrkivät valtaamaan aluetta diskurssiiviselta kentältä. Diskurssit ovat merkityksenantojärjestelmiä, jotka muodostuvat tiettyjen kiinnekohtien ympärille. (Marchart 2007, 137.) Hegemonisen diskurssin onnistuminen tai epäonnistuminen riippuu sen kyvystä esittää itsensä objektiivisena. Onnistuneen hegemonian näennäinen objektiivisuus syntyy yhtäältä sen taustojen ja toisaalta muiden vaihtoehtojen unohtamisen kautta. (Laclau 1990; Marchart 2007, 139.)

Näennäistä objektiivisuutta voi havainnollistaa nykyisin vallitsevan talousajattelun tai uusliberalismin hegemonian kautta. Se ilmenee esimerkiksi poliittisessa keskustelussa, jossa talouskasvu ja valtionvelan minimoiminen nähdään tavoitteina ilman, että näihin oletuksiin kohdistuisi varsinaisia vastaväitteitä.

3.2 Agonistinen demokratia

Toinen merkittävä Laclau'n populismiteorian taustalla olennaisesti vaikuttava teoria on Chantal Mouffin (2005) agonistisen demokratian teoria. Teoria on niin ikään jälkiperustahakuinen. Sen lähtökohta on ajatus, että vallitseva liberaali demokratia on keskenään ristiriitaisten liberalismien ja demokratian traditioiden välinen neuvoteltu artikulaatio. Ristiriita syntyy siitä, että liberalismien korostama yksilönvapaus ja demokratialle olennainen kansan suvereenius eivät ole yhteensovittavissa yksiselitteisesti. (emt. 2–5.) Liberaalin demokratian kontingenttius perustuu jälkiperustahakuisuuteen. Mouffe pyrkiikin rakentamaan uudenlaisen demokratiakäsityksen, jossa vapaus ja tasa-arvo hyväksytään, mutta niiden implikaatioista käydään kamppailua (emt. 102).

Agonistinen demokratia pohjaa Carl Schmittin (1927/2015, 30–31) antagonistiseen politiikkakäsitykseen. Schmittin mukaan poliittisen kriteeri on jaottelu ystävään ja viholliseen. Poliittisessa piilee aina mahdollisuus näiden väliseen väkivaltaiseen konfliktiin. Mouffin teoriassa vastakkainasettelu on niin ikään välttämätön ehto poliittiselle. Toisin kuin Schmitt, Mouffe näkee, että antagonismi on kesytettävissä agonistiseksi politiikaksi, jossa

vastakkainasettelu säilyy, mutta poliittista vastustajaa kunnioitetaan. Näin poliittiset ristiriidat purkautuvat vihollisten välisen taistelun sijaan vertaisten välisenä kamppailuna. (Mouffe 2005, 101.)

Mouffen teoria asettuu vastakkain liberaalien demokratiateorioiden kanssa. Mouffe yksilöi vastapuoleksi erityisesti John Rawlsin poliittisen liberalismien teorian. Hän kritisoi poliittista liberalismia siitä, että se pyrkii häivyttämään antagonismin ja tekemään politiikasta rationaalisten toimijoiden välistä järkeen perustuvaa kamppailua. Lisäksi hän kritisoi sekä poliittista liberalismia että empiiristä politiikantutkimusta siitä, että ne riisuvat ihmiset niistä sosiaalisista, kulttuurisista ja kielellisistä tekijöistä, jotka mahdollistavat poliittisen subjektin syntymisen. (Mouffe 2005, 20–29; 95.)

Agonistisen demokratian teorian mukaan kaikki poliittiset objektit, esimerkiksi kollektiivisubjektit ja merkitykset määrittyvät ja rakentuvat kielenkäytön avulla ja negaation kautta. Objektit määrittyvät siis suhteessa ulkopuoliseen – erityisesti siihen, mitä ne eivät ole. (Mouffe 2005, 21.) Käsitys negaation kautta rakentumisesta ei ole normatiivinen tai retorinen, vaan ontologinen. Ulkopuolinen toinen on siis aina subjektin konstitutiivinen ulkopuoli (Mouffe 1993, 2).

Näin kollektiivisubjekti, kuten työväenluokka, rakentuu suhteessa omistavaan luokkaan, ja ympäristöliike suhteessa esimerkiksi saastuttaviin suuryrityksiin tai ympäristöstä piittaamattomiin poliitikkoihin. Sosiaalisten objektien rakentuminen ei tapahdu luonnostaan tyhjiössä, vaan aina ulkopuolisen vallankäytön kautta. Ne vaativat siis jonkun ulkopuolisen vallankäyttäjän. Valta onkin objektien konstituoija ja sen käyttö uusien merkitysten kielellistä luomista vastakkainasettelun kautta (Mouffe 2005, 22).

3.3 Ernesto Laclauin populismin teoria

Ernesto Laclauin populismin teoria lukeutuu siis jälkiperustahakuisuuden traditioon. Lisäksi siihen on vaikuttanut huomattavan paljon Chantal Mouffen agonistisen demokratian teoria. Laclau esittelee teorian kokonaisuudessaan kattavassa teoksessaan *On Populist Reason* (2005). Laclauin mukaan populismi ei ole ideologia, vaan artikulaation muoto ja logiikka, joka on vaihtelevissa määrin osa kaikkea politiikkaa. (emt. 154.)

Laclaulle populismin pienin yksittäinen tarkasteltava kohde on vaatimus. Vaatimus voi koskea käytännössä mitä tahansa paremmasta vesihuollosta korkeampiin palkkoihin, demokratian lisäämiseen tai ilmastokriisin pysäyttämiseen. Vaatimuksia yhdistää se, että ne

kohdistuvat vastapuoleen ja ovat ristiriidassa status quon kanssa, mikä muodostaa toteutumattomien vaatimusten välille keskinäisen heikon yhtäläisyyden. (Laclau 2005, 74–77.) Tämä vastakkaisuuden kautta muodostunut yhteys vastaa Mouffen (2005, 21) huomiota objektien muodostumisesta negaation kautta. Laclau (2007, 37) mukaan merkityssysteemin rajojen on oltava antagonistisia ja poissulkevia, koska systeemin osasten yhteys muodostuu juuri tästä jakolinjasta. Jakolinjat ovat hänen mukaansa politiikan välttämätön ehto (Laclau 2005, 118).

Populistinen toimija pyrkii yhdistämään toteutumattomat vaatimukset rinnastusten ketjuun (engl. chain of equivalence). Tällöin näennäisesti toisistaan irralliset vaatimukset yhdistyvät ja tiivistyvät yhteiseksi identiteetiksi ja ryhmäksi. (Laclau 2005, 91.) Ryhmä ei ole olemassa apriorisena eli ennalta olemassa olevana objektina, vaan se konstituoidaan nimeämisen kautta. Nimeäminen on performatiivinen teko, jonka keskiössä on tyhjä merkitysijä, joka mahdollistaa ketjun osasten yhdistämisen yhtenäiseksi subjektiksi. Nimeäminen muodostaa ketjun osasten välille vahvan yhteyden. (emt. 108, 117–118.) Laclau mukaan populistisen subjektin konstruoiminen on “poliittinen teko vertaansa vailla” (emt. 154).

Tyhjä merkitysijä on symbolinen käsite, johon liitetään erilaisia – jopa keskenään ristiriitaisia – merkityksiä. Yhtenä esimerkkinä tästä voi toimia populismille tyypillinen kansa. Se toimii sekä poliittisen subjektin symbolina että jälkiperustahakuisuuden mukaisesti merkityssysteemin kiinnekohtana, johon erilaiset merkitykset ja vaatimukset kiinnittyvät. (Laclau 2005, 118; Palonen 2020, 134.) Tyhjää merkitysijää kiinnekohtana voi havainnollistaa avaimenperänä: avaimenperä ei itsessään ole yhtä kuin avaimet, mutta se kokoaa ne yhteen muodostaen avainnipun. Tyhjä merkitysijä ilmaisee saman logiikan mukaisesti myös subjektin konstitutiivisen toisen. Tyhjän merkitysijän on oltava tarpeeksi epämääräinen, jotta mahdollisimman moni eri ryhmä voi asettua sitä vastaan tai sen puolelle.

Laclau käsittelee sosialistisen Puolan Solidaarisuus-liikettä esimerkkinä tyhjästä merkitysijästä. Solidaarisuus oli alun perin Gdanskien telakalla lakkoilevien työläisten ammattiliitto, mutta 1980-luvun lopulla se nousi koko järjestelmänmuutoksen symboliksi. Se kokosi yhteen hajanaisia vaatimuksia paremmista työoloista uskonnonvapauteen sekä demokratiaan ja voitti maan ensimmäiset vapaat vaalit. (Laclau 2005, 79–80.)

Laclau (2005, 178) mukaan populistiset liikkeet toimivat institutionalisoituneen järjestyksen rajoilla haastaen sitä. Tämän takia populismi vaatii menestyäkseen jonkinlaisen järjestelmän legitimitettiin laskeneen kriisin. Jälkiperustahakuisuuden hengessä kriisi ymmärretään

jonakin kielellisesti tuotettuna (Vaarakallio ja Palonen 2017, 67). Erilaisia populismia mahdollistaneita kriisejä ovat esimerkiksi uusliberalismin tuottama edustuksellisuuden kriisi (Mouffe 2018), hyvinvointivaltion kriisi (Elmgren 2015), ja globaaliangstin aika (Mickelsson 2021).

Emilia Palonen (2020; 2017) on käsitellyt Laclau'n teoriaa Suomen kontekstissa soveltaen sitä perussuomalaisten nousuun. Palonen esittää populismin muodon seuraavasti: "Populismi = Me affektit 1 + Raja affektit 2" (Palonen 2020, 128). Populismi on siis meidän ja jakolinjan tuottamista tunteeseen perustuen. Palonen tiivistää Laclau'n populismiteorian viiteen kohtaan. Hänen mukaansa populismi kokoaa ja kanavoi irrallisia vaatimuksia, se on pohjimmiltaan antagonistista, se ilmenee hetkissä, joissa uusia merkityksiä luodaan ja yhdistetään vanhoihin, siinä korostuu johtajan merkitys yhdistävänä merkitsijänä, siinä yksittäinen muuttuu yleiseksi tyhjien merkitsijöiden muodossa ja se on ideologisesti tyhjä sekä normatiivisesti neutraali itsessään. (Palonen 2017, 230–236.)

Ideologisella tyhjyydellä tarkoitetaan, että populismi sopii kaikenlaisten poliittisten toimijoiden käyttöön. Normatiivinen neutraalius taas tarkoittaa sitä, että populismia itsessään ei tule eikä sitä edes ole mahdollista arvioida moraalisesti hyväksi tai pahaksi. Moraalinen arviointi on mahdollista, vasta kun populistisen artikulaation muoto saa sisältönsä. Normatiivinen neutraalius on suuri ero Laclau'n teorian ja usean aikaisemmin esittelemäni teorian välillä. Tunnetuista populismiteoreetikoista esimerkiksi Pippa Norris ja Ronald Inglehart (2019) sekä Jan-Werner Müller (2017) pitävät populismia demokratialle haitallisena.

Seuraavaksi nostan esiin kaksi analyysini kannalta olennaista teoreettista käsitettä: subjekti ja affektiivinen mobilisointi. Subjektilla viitataan antagonistisessa vastakkainasettelussa tälle puolelle asemoitavaan. En siis käytä termiä perinteisessä toimijuuteen viittaavassa mielessä, enkä käytä sitä kuvaamaan mitään konkreettista todennettavissa olevaa yhteisöä. Sen sijaan subjekti rakentuu toteutumattomien vaatimusten rinnastamisen kautta syntyvän ketjun avulla (Laclau 2005, 74–77).

Ketjun muodostamisen lisäksi subjektin rakentaminen ja aktivoiminen vaatii affektiivista mobilisointia. Sillä viitataan toimijan tapaan saada kuulijat ajattelemaan ja kokemaan tämän toivomalla tavalla. Affekti on käsitteenä tunnetta laajempi. Se viittaa intersubjektiiviseen ruumiilliseen kokemukseen, joka yltyä jossain määrin kielellisyyden piiriin ulkopuolelle, mutta on kuitenkin yhteydessä kieleen. (Ruotsalainen ja Saresma 2017, 155.) Affektiivisen

mobilisaation avulla potentiaalinen tukija saadaan tunnistamaan ketjun vaatimuksia omakseen.

Ernesto Laclau'n populismiteoria perustuu siis jälkiperustahakuisuuteen ja Chantal Mouffin agonistiseen demokratiaan. Se haastaa ajatuksen objektiivisista perustuksista ja korostaa politiikan luonnetta kilpailevien merkitysten ja identiteettien kamppailuna. Laclau'n mukaan populismi ei ole ideologia vaan artikulaation logiikka, jossa irralliset vaatimukset tiivistyvät ketjuksi tyhjän merkitsijän ympärille. Nimeämisen ja vastakkainasettelun kautta tapahtuva subjektin muodostuminen on keskeistä populistisessä politiikassa, jonka tavoitteena on hegemonisen aseman saavuttaminen diskursiivisella kentällä. Teoriakokonaisuuden avulla on mielekästä analysoida poliittisen todellisuuden kielellistä rakentamista. Sen avulla tarkastelen, miten kampanjassa rakennetaan poliittista subjektia, eli tuotetaan "meitä" hegemonisessa kamppailussa.

4 Menetelmä ja aineisto

4.1 Retorisperformatiivinen diskurssianalyysi

Tutkielman metodina toimii retorisperformatiivinen diskurssianalyysi. Metodi soveltuu hyvin yhteen Laclau'n lähtökohdiltaan samankaltaisen teorian kanssa. Molemmat perustuvat käsitykseen kielestä ja kielenkäyttäjistä todellisuuden ja merkitysten rakentajana. Performatiivisuuden tarkastelu taas mahdollistaa siirtymän yksittäisistä mikrotason kielellisistä valinnoista kokonaisuuden tasolle.

Diskurssianalyysi on tutkimusmetodi, jossa pyritään tunnistamaan ja analysoimaan todellisuuden rakentumista. Diskurssianalyysissa kieli ja kielenkäyttö nähdään todellisuuden rakentamiseen ja muokkaamiseen tähtäävänä toimintana. Diskurssianalyysi nojaa vahvasti sosiaaliseen konstruktionismiin. (Jokinen ym. 2016; Pietikäinen ja Mäntynen 2019.) Diskurssianalyysissa tutkitaan siis sosiaalisen todellisuuden ja merkityksen tuottamista ja muodostumista erilaisessa vuorovaikutuksessa. Diskurssianalyysin kannalta tärkein termi on diskurssi. Sillä tarkoitetaan “verrattain ehyttä säännönmukaisten merkityssuhteiden systeemiä, joka rakentuu sosiaalisissa käytännöissä ja - - rakentaa sosiaalista todellisuutta” (Jokinen ym. 2016, 16).

Retorisperformatiivisuus viittaa terminä siihen, että retoriset teot eivät ole pelkästään todellisuuden kuvailua tai suostuttelua. Sen sijaan ne muokkaavat aktiivisesti todellisuutta. Siksi, toisin kuin klassisessa retoriikka-analyysissa, retorisperformatiivisessa analyysissa keskitytään juuri retoristen valintojen konstitutiiviseen voimaan. (Vainikkala 2020, 111–112.)

Performatiivisuus viittaa alun perin Judith Butlerin (1990) ajatukseen sukupuolesta performanssina. Butlerin mukaan sukupuoli ei ole jotain ennalta määriteltyä tai luonnollista, vaan sitä nimenomaan performoidaan – eli tehdään todeksi – esimerkiksi vaatetuksella ja käyttäytymisellä. Käsite soveltuu käytettäväksi myös muissa konteksteissa. Tässä tapauksessa se ymmärretään poliittisen puheen konstituoivana voimana. Retorisperformatiivisuus soveltuu yhteen Laclau'n teorian kanssa, koska molemmat korostavat kielen konstitutiivista voimaa.

Lähestymistapani retorisperformatiivinen diskurssianalyysi, lainaa metodinsa retoriikka-analyysilta ja ontologiansa diskurssianalyysiltä. Lähtökohtana on diskurssien rajaton määrä ja lomittuneisuus. Olennaista ei siten ole erillisten diskurssien tunnistaminen ja analysointi, vaan merkityksenantojen logiikan – tässä tapauksessa populismin logiikan mukaisen subjektin

rakentamisen – tarkastelu. Tarkasteltavana ovat siis diskursiivisella kentällä tapahtuvat siirrot ja niiden seuraukset. (Palonen ja Saesma 2017b, 33.) Siirtojen tarkasteluun hyödynnetään retoriikka-analyysille ominaisia trooppeja, eli kielellisiä keinoja (Laclau 2005, 12; 19; 71; 72).

Keskityn työssäni ensisijaisesti katakreesiin, synekdokeehen ja metaforaan, koska ne liittyvät lähimmin teorian mukaiseen populismin logiikkaan (Laclau 2005, 12). Katakreesi tarkoittaa uuden termin luomista, tai olemassa olevan termin käyttämistä täysin uudessa merkityksessä (emt. 71). Esimerkkejä katakreettisesta hetkestä populistisessa politiikassa ovat Veikko Vennamon lanseeraama “unohdettu kansa” tai Timo Soinin käyttämä “jytky”. Molemmat ovat aikaisemmin käyttämättömiä termejä, jotka media sittemmin otti käyttöönsä lisäten Vennamon ja Soinin näkyvyyttä ja vahvistaen heidän viestiään. (Palonen 2017, 232.)

Metaforalla tarkoitetaan yksinkertaisesti vertauskuvaa, ilman kuin-sanaa – siis tapaa ymmärtää yksi käsite toisen kautta (Lakoff ja Johnson 1980, 5). Kielifilosofien George Lakoffin ja Mark Johnsonin mukaan sisäinen merkityssystemimme rakentuu metaforien varaan (emt. 3–4). Synekdokee on retorinen trooppi, jossa kokonaisuuteen viitataan osalla sitä tai vaihtoehtoisesti osaan viitataan kokonaisuudella (Chrzanowska-Kluczevska 2013, 234–235). Laclauin esimerkki synekdokeen käytöstä on tilanne, jossa osa kansasta, rahvaat (lat. plebs) esittää itsensä koko legitiiminä kansana (lat. populus) (Laclau 2005, 95). Kielenkäytön analyysin avulla on mahdollista hahmottaa, miten kielellinen todellisuus muodostuu. Näiden trooppien tarkastelu mahdollistaa esimerkiksi tyhjien merkitsijöiden tunnistamisen.

Trooppien lisäksi tarkastelen analyysissä puhetta kiireellisyydestä ja kriisistä retorisisina affektiivisen mobilisaation keinoina. Näiden avulla on tarkoitus tarkastella, miten poliittinen subjekti rakentuu kampanjan aikana. Laclauin ja Mouffin teorian mukaisesti lähtökohtana on, että subjekti rakentuu suhteessa ulkopuoliseen. Siksi pyrin tunnistamaan kampanjassa rakennettavia vastakkainasetteluita sekä jakolinjoja ja tunnistamaan jakolinjan toisella puolella olevan “toisen”. Tämän lisäksi pyrin tunnistamaan vaatimuksia, joista subjektin “me” rakentuu. Molempien tunnistamisessa ovat olennaisia merkityssystemien kiinnekohtina toimivat tyhjät merkitsijät.

4.2 Aineisto

Tutkielman aineistona toimivat Li Anderssonin vuoden 2024 europarlamenttivaalikampanjan aikaiset sosiaalisen median julkaisut. Valinta kohdistui Facebook-julkaisuihin, koska niissä ovat pääosassa kuvien sijaan kirjalliset tekstit. Kampanja alkoi virallisesti 6.4. ja päättyi

vaalipäivänä 9.6. Tarkastelemani julkaisut sijoittuvat tälle noin kahden kuukauden aikavälille. Aineiston pituus on yhteensä 7780 sanaa ja se sisältää 41 julkaisua. Keskityn analyysissä ainoastaan julkaisujen tekstiin. Kuvien analyysi olisi mahdollistanut erilaista ymmärrystä subjektin rakentamisesta, mutta käyttämäni retorisperformatiivinen diskurssianalyysi keskittyy nimenomaan kielellisiin siirtoihin, minkä vuoksi kuvien tarkastelu ei sisälly analyysiin.

Andersson toimi kampanjan ajan kaksoisroolissa. Yhtäältä hän kampanjoi noustakseen europarlamenttiin, toisaalta hän oli oppositiossa olevan vasemmistoliiton puolueenjohtaja. Tämän takia suuri osa kampanjan aikaisista julkaisuista liittyy oppositiopolitiikkaan. Siksi päätin rajata tarkastelun ulkopuolelle suoraan oppositiopolitiikkaan liittyvät julkaisut. Parlamentaarisesta politiikasta ajaa oppositiopuolueet kritisoimaan hallitusta ja osoittamaan erilaisuutensa siihen. Niinpä vastakkainasetteluiden tutkiminen oppositiopuheessa olisi jossain määrin tautologista. On kuitenkin todettava, että julkaisuja lukevat ihmiset eivät mitään luultavammin erota eurovaaliehdokas-Anderssonia oppositiojohtaja-Anderssonista. Lisäksi tulkitseen viestinnän tässä tutkielmassa Anderssonin henkilökohtaisena, en puolueen viestintänä.

Oppositopolitiikan lisäksi aineistosta on rajattu pois ruotsin- ja englanninkieliset julkaisut, koska jokaisesta niistä on tehty vastaava suomenkielinen julkaisu. Näiden ohella varainhankintajulkaisut, tiedotteet vaalitapahtumista ja vaalien teknisiä osia käsittelevät julkaisut, esimerkiksi ohjeet siitä miten äänestetään, on jätetty analyysin ulkopuolelle. Analyysiosuuden aikana viitataan julkaisuihin päivämäärällä ja Anderssonin sukunimellä, esimerkiksi: (Andersson 15.5.).

Emilia Palosen ja Tuija Saresman (2017a) toimittamassa teoksessa *Jätkät & Jytkyt* hyödynnetään retorisperformatiivista diskurssianalyysiä metodina useaan erilaiseen aineistoon. Kirjan artikkeleissa tarkastellaan esimerkiksi, miten perussuomalaisia käsiteltiin uutismediassa ja mielipidekirjoituksissa. Menetelmä sopi hyvin kampanjan laajempaan tarkastelemiseen, mutta aiheen rajaamiseksi joudun rajoittamaan aineiston vain kampanjan itse julkaisemaan materiaaliin.

Analyysin aluksi luokittelin aineiston julkaisut niiden pääasiallisen aiheen mukaan saadakseni käsityksen käsitellyistä aiheista. Löytämäni luokat ovat demokratia ja ihmisoikeudet, ilmasto ja ympäristö, Israel ja Palestiina, äärioikeisto ja perinteinen oikeisto, talous ja työ, tiede, Ukraina ja viimeisenä muut. Luokassa muut ovat julkaisut, joissa käsitellään useaa aiheista

samalla ja joista ei ole mahdollista määritellä pääasiallista aihetta. Julkaisuja on yhteensä 41. Niistä kahdeksan käsittelee suoraan oikeistoa ja äärioikeistoa, kuusi Palestiinan kysymystä, kuusi ilmasto ja ympäristöä, viisi taloutta ja työtä. Ukraina, tiede, demokratia, maahanmuuttopolitiikka ja ihmisoikeudet ovat kukin pääasiallisena aiheena yhdessä julkaisussa. 11 julkaisua käsittelee useampaa aihetta samanaikaisesti.

Aineisto on kerätty syyskuussa 2025 Anderssonin julkisesta Facebook-profiilista. Analysoidut julkaisut löytyvät tutkielman lopun tutkimusaineisto-osiosta. Luetteloon on merkitty päivämäärän ohella lyhyt kuvaus jokaisen julkaisun pääasiallisesta aiheesta. Analyysiin on hyödynnetty laadullisen aineiston analyysiin käytettävää NVIVO14-sovellusta. Analyysin aluksi luokittelin aineiston julkaisut niissä esiintyvien vastakkainasetteluiden mukaisesti. Tämän jälkeen siirryin tunnistamaan mainitsemiani retorisia keinoja.

5 Analyysi

Kampanjan nimi “Koko kansan meppi” on luettavissa populistisena. “Koko kansa” on terminä synekdokee. Siinä kirjaimellisesti kokonaisuuteen viittaavalla kansan käsitteellä viitataan vain osaan kokonaisuudesta – siis Anderssonin tukijoihin. “Koko kansa” muodostaa näin tyhjän merkitsijän. On varmasti tiedossa, että koko kansa ei kannata Anderssonia. Silti hän asemoituu nimellä koko kansan puolustajaksi. Lisäksi nimessä on ulossulkeva ulottuvuus. Se implikoi, että mikäli joku ei kannata häntä, tämä ei kuulu kansaan.

Kampanjan keskeinen kahtiajako on jako oikeiston ja vasemmiston välille. Kahtiajaon toiselle puolelle asemoitava oikeisto toimii siis subjektin konstitutiivisena toisena (Mouffe 1993, 2). Oikeistoon kuuluvat niin laita- ja äärioikeisto kuin perinteinen oikeisto. Näistä suurempana uhkana ja pahempana vihollisena nähdään laita- ja äärioikeisto. Termit laita- ja äärioikeisto ovat poliittisessa keskustelussa negatiivisesti latautuneita. Laitaoikeistolla tarkoitetaan yleisesti oikeistopopulistisia liikkeitä, jotka julkilausutusti hyväksyvät demokraattiset raamit ja toimivat niiden sisällä, joskin usein kyseenalaistavat niitä epäsuorasti. Äärioikeistolla taas viitataan radikaaleihin puolueisiin ja ryhmittymiin, jotka hylkäävät demokratian. (Mudde 2007, 31.)

Andersson käyttää termejä toisinaan yhdessä ja toisinaan vaihtokelpoisesti selittämättä tarkasti, mitä ne pitävät sisällään. Näin termit toimivat synekdokeena keskustaoikeistoa radikaalimmille voimille. Andersson määrittelee ääri- ja laitaoikeiston eron ainoastaan kerran kampanjan aikana “äärioikeistolaiseen ID (Identity and Democracy) -ryhmään ja laitaoikeistolaiseen ECR (European Conservatives and Reformists) -ryhmään” (Andersson 28.5.b). On kuitenkin muistettava, että kampanjaa seuranneet ovat usein nähneet julkaisut yksittäisinä, joten käsitteiden määrittely kerran ei poista epäselvyyttä ja epämääräisyyttä. Yleinen epämääräisyys mahdollistaa käsitteiden toimimisen subjektin konstitutiivisen toisen tyhjinä merkitsijöinä. Epämääräisyys on olennaista tyhjille merkitsijöille, koska sen avulla mahdollisimman laaja joukko voi nähdä merkitsijät vastustajanaan, vaikka heidän konkreettiset huolenaiheensa eroaisivat toisistaan (Laclau 2005, 118).

Ilmastokriisi ja ympäristön suojeleminen ovat olennaisia subjektin osina toimivia vaatimuksia. Andersson rakentaakin vastakkainasettelua ilmasto- ja ympäristökysymysten ympärille esittämällä laita- ja äärioikeiston ja näiden ajaman ilmasto- ja ympäristöpolitiikan vaarallisena. Anderssonin mukaan “osa (äärioikeistosta) on ilmastodeniableja ja osa ei vain

yksinkertaisesti välitä (ilmastokriisistä)” (Andersson 5.6.a). Lisäksi hän pelottelee useaan otteeseen EU:n ilmastotoimien jäävän viiden vuoden tauolle, mikäli äärioikeisto saa suuren voiton rakentaen näin vastapuolesta kuvaa uhkana.

Ympäristö- ja ilmastokysymysten ohella Andersson korostaa äärioikeiston vaarallisuutta ihmisoikeus- ja demokratiakysymyksissä. Näin nämä kietoutuvat yhteen oikeiston vastaiseksi vaatimusten ketjuksi. Andersson kutsuukin laita- ja äärioikeistolaisten puolueiden suosion kasvua Euroopassa metaforalla “autoritaarisuuden käänne” (Andersson 1.6.). Kampanjan toiseksi viimeisessä julkaisussa 8.6. hän kuvaa tilanteen vaarallisuutta uhkapelimetaforalla “Pelissä on kaikki”, minkä jälkeen hän listaa asioita, joista pitää olla huolissaan, kuten maahanmuutto- ja ilmastopolitiikan ja naisten oikeudet (Andersson 8.6.b). Tämän jälkeen hän jatkaa varoittamalla, että äärioikeisto haluaa “romuttaa” ja “päästä tekemään tuhojaan” EU:ssa. Metaforat romuttamisesta ja tuhojen tekemisestä ovat vahvoja. Jyrkät sanavalinnat vahvistavat vastakkainasettelun intensiteettiä ja affektiivista mobilisaatiota.

Laita- ja äärioikeiston lisäksi jakolinjan toiselle puolelle asemoidaan keskustaoikeisto, josta Andersson käyttää pääosin nimityksiä perinteinen oikeisto ja valtavirtaoikeisto. Perinteisellä oikeistolla hän tarkoittaa Suomen kontekstissa erityisesti kokoomusta, mutta myös RKP:tä ja EU:n kontekstissa kokoomuksen edustamaa European People’s Party eli EPP:ta.

Vastakkainasettelu valtavirtaoikeiston kanssa ei kuitenkaan ole yhtä intensiivistä, kuin laita- ja äärioikeiston kanssa. Nimitykset perinteinen oikeisto ja valtavirtaoikeisto ovat selvästi laita- ja äärioikeistoa neutraalimpia, eivätkä sisällä samanlaista affektiivista latausta.

Valtavirtaoikeiston vastustaminen kytkeytyy erityisesti Orpon hallituksen toimiin. Näin Orpon hallitus nousee symboloimaan Euroopan perinteistä oikeistoa kokonaisuutena. Anderssonin mukaan hallitus “ajaa suomalaista työelämää pohjoismaiden pohjamutiin” (Andersson 7.6.b) ja “murentaa koko pohjoismaista mallia” (Andersson 30.5.). Puhe pohjoismaisesta mallista viittaa käsitykseen hyvinvointivaltiosta, kansankodista ja vahvoista työntekijän oikeuksista. “Pohjoismainen malli” käsitteenä toimii tyhjänä merkitsijänä, jonka puolustajaksi “me” asemoidaan. Pohjoismaista mallia ei määritellä tarkemmin, jotta mahdollisimman moni kuulija kykenee kuvittelemaan sille erilaisia sisältöjä. Sen metaforinen rikkominen nähdään asiana, joka halutaan estää. Näin mallin puolustaminen asettuu osaksi vaatimusten ketjua.

Pohjoismaisen mallin rikkomisen lisäksi hän syyttää hallitusta ammattiyhdistysliikkeen “polkemisesta” työelämän epäkohtien “yhdessä kitkemisen” sijaan (Andersson 30.5.). Näin

Andersson rinnastaa yksipuolisen alistamisen vaihtoehtoiseen yhteistyöhön osoittaakseen, että oikeisto ei hänen mielestään ole yhteistyökykyinen. Haluttomuus yhteistyöhön hallitus-oppositio-rajojen yli ei ole poikkeuksellista, vaan pikemminkin parlamentaariselle demokralialle tyypillistä. Silti affektiivinen kontrasti väkivaltaisen polkemisen ja yhteisten puutarhatakkoiden välillä on vahva. Tämän lisäksi yhteistyöhaluttomuuden korostaminen ja sitä kautta oman kyvyn vaikuttaa vähätteleminen mahdollistaa Anderssonille asemoitumisen ulkopuoliseksi haastajaksi.

Andersson käyttää Orpon hallituksen työläinsäädäntöön tekemistä muutoksista termiä “työelämäheikennykset” (Andersson 1.5., 15.5., 19.5., 21.5. ja 29.5.). “Työelämäheikennykset” on alun perin ammattiliittojen (esim. Ammattiliitto Pro 2024; OAJ 2024; SAK 2023) lanseeraama katakreettinen termi Orpon hallituksen toteuttamille työläinsäädännön muutoksille, joiden nähdään heikentävän työntekijän asemaa. Termin käyttö asemoi kampanjaa samalle puolelle ay-liikkeen kanssa. Oikeistohallituksen vastustaminen kytkeytyy eurovaalikampanjan lisäksi selvästi oppositiopolitiikkaan ja Anderssonin asemaan oppositiojohtajana.

Suurin uhkakuva laita- ja äärioikeiston nousussa on Anderssonin mukaan sen mahdollinen yhteistyö perinteisen oikeiston kanssa. Näin muodostuu kampanjan subjektin merkittävän konstitutiivinen toinen – oikeiston liitto. Andersson vertaa mahdollista oikeistoyhteistyötä EU-tasolla kokoomuksen ja perussuomalaisten yhteistyöhön Suomessa. Vertaus tuo vaalit konkreettisesti lähemmäs suomalaista äänestäjää. Kampanjan kohdeyleisön voi olettaa vastustavan Orpon hallitusta, joten vastaavanlaisella kehityksellä uhkaaminen toimii pelotteena, joka aktivoi potentiaalisia kannattajia.

Andersson rakentaa yhteyttä rinnastuksin. Hänen mukaansa oikeiston vaalivoiton jälkeen Euroopan tasolla olisi luvassa “samanlaisia taisteluja kuin Suomessa nyt” (Andersson 6.4.), ja että sen myötä “Eurooppa syöksyy suomalaisen oikeiston synkkyyden tielle” (Andersson 2.5.). Metaforat taisteluista ja oikeiston synkkyyden tielle syöksymisestä rakentavat negatiivista kuvaa politiikasta ja erityisesti sen tulevaisuudesta synkkänä ja sotaisana ja vahvistavat negatiivista kuvaa vastapuolesta ja sen vaarallisuudesta. Andersson kannustaa ihmisiä tunnistamaan asian omakseen toteamalla: “voimme yhdessä varmistaa, että vastaava ei toteudu koko Euroopan mittakaavassa” (Andersson 9.6.).

Eräs keino, jolla Andersson rakentaa viholliskuvaa oikeistosta on epämääräinen viittaus menneisyyteen. Julkaisussaan 28.5. Andersson käsittelee pääministeri Petteri Orpon

haastattelua, jossa tämä oli kuvannut Italian pääministeri Giorgia Melonia ja tämän edustamaa Anderssonin laitoikeistolaiseksi kuvailemaa ECR-ryhmää “maltilliseksi ja eurooppamyönteiseksi”. Anderssonin mukaan Melonin ja ECR:n edustaman politiikan kuvaaminen maltilliseksi antaa niille lisää valtaa ja mahdollistaa yhteistyön perinteisen oikeiston kanssa, mikä vuorostaan radikalisoi perinteisen oikeiston agenda. Tämän jälkeen Andersson toteaa: “Olemme nähneet sen historiassa, ja näemme sen myös nyt” (Andersson 28.5.b). Andersson ei avaa historiavertausta enempää. Epämääräisyydessä piilee vertauksen affektiivinen voima. Historialla Anderssonin voi tulkita viittaavan 1920- ja 30-luvun äärioikeiston valtaannousuun Euroopassa. Toisaalta myös muut tulkinnat ovat mahdollisia.

Palestiinan kysymys nousee kampanjassa esiin merkittävänä vaatimuksena. Vaatimus koskee Palestiinan tunnustamista (Andersson 22.5., 28.5.c, 31.5.b), Israelin toimien tuomitsemista ja EU:n ja Israelin välisen assosiaatiosopimuksen jäädyttämistä (Andersson 11.4., 7.5.). Aihe on ollut pinnalla julkisessa keskustelussa lokakuussa 2023 alkaneen kärjistyneen väkivaltaisuuden myötä. Kannatus Israelin toimille oli keväällä 2024 huomattavasti korkeampaa hallituspuolueiden kannattajien keskuudessa. Oppositioapuolueiden kannattajat taas pääosin vastustivat Israelin toimia (Tapiola 2024). Näin käsitykset asettuvat pääsääntöisesti kampanjassa rakennettavaan vastakkainasetteluun.

Andersson kuvaa Israelin toimia kansanmurhaksi (Andersson 28.5.c) ja vaatii hallitukselta “sitoutumista kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen” sekä Palestiinan tunnustamista (Andersson 22.5). Kansanmurha sanana herättää vahvoja affekteja ja vaatii implisiittisesti poliittisia toimia. Andersson perustelee vaatimuksia väittämällä, että näin Suomi astuisi pois historian väärältä puolelta. Hallituksen – ja sitä kautta oikeiston laajemmin – asemoiminen kansanmurhan mahdollistajaksi ja historian väärälle puolelle tekee “meistä” eli kampanjan subjektista aktiivisen vastavoiman. Kansanmurhasta, kansainvälisestä oikeudesta ja ihmisoikeuksista muodostuu vaatimuksia, joihin subjekti kiinnittyy.

Tämä affektiivinen mobilisaatio on avainasemassa subjektin rakentamisessa. Pelkkä vastakkainasettelu ja toisen puolen esittäminen uhkana ei itsessään saa ihmisiä asettumaan tukemaan kampanjaa. Sen sijaan vastakkainasettelun synnyttävät negatiiviset affektit on muunnettava toiminnaksi ja liikehdinnäksi. Andersson pyrkii synnyttämään liikehdintää asemoimalla “meille” toimijuutta ja korostamalla tilanteen kiireellisyyttä.

Kuten aikaisemmin todettu, Andersson vertaa mahdollista tulevaa oikeistoyhteistyötä Euroopan tasolla Suomen tilanteeseen. Hän käyttää samaa teemaa myös toisin päin väittäen,

että vaalit ovat tilaisuus osoittaa “Orpolle ja Purralle” – siis hallitukselle, ettei heidän politiikkaansa arvosteta (Andersson 1.5. ja 9.6.). Näin hän pyrkii saamaan mahdollisen äänestäjän vakuuttumaan siitä, että äänestämällä europarlamenttivaaleissa voi vaikuttaa kotimaan politiikan suuntaan.

Kampanjan keskeisimpiä vaatimuksia ovat Palestiinan tukeminen ja tunnustaminen, työntekijöiden aseman parantaminen, nuorten aseman parantaminen, ilmasto- ja ympäristötoimet sekä ihmisoikeuksien puolustaminen. Vaatimuksia yhdistää se, että ne asemoituvat oikeistoa vastaan, joskin eri tavoin. Erityisesti Palestiinan tunnustaminen ja työntekijöiden aseman parantaminen kohdistuvat suoraan Orpon hallitukseen. Ilmasto ja ympäristöä sekä ihmisoikeuksia Andersson käsittelee äärioikeiston niihin kohdistaman uhkan kautta. Asemoituminen vastapuolta vastaan muodostaa ketjun osien välille yhteyden (Laclau 2005, 74–77).

Nimeäminen on tärkeä osa subjektin rakentumista (Laclau 2005, 108). Andersson kutsuu edustamaansa poliittista vaihtoehtoa “vahvaksi vasemmistoksi”, “moderniksi vasemmistoksi” ja “moderniksi punavihreäksi vasemmistoksi” (Andersson 6.4, 15.5. 6.6.a, 7.6.b, 8.6.a). Yleisesti Andersson korostaa kampanjan vasemmistolaisuutta, eikä pyri häivyttämään sitä esimerkiksi objektiivisuuden taakse. Vasemmistolaisuuden painottaminen yhdessä oikeiston vastaisen vastakkainasettelun rakentamisen kanssa tuo konfliktin Mouffen (2005, 101) agonistisen politiikan teorian mukaisesti politiikan ytimeen. Tätä kuvaa Anderssonin toteamus siitä, että “ääni vasemmistolle on paikka pois oikeistolta” (Andersson 6.6.b).

Tärkeä retorinen keino affektiivisessa mobilisaatiossa on kiireellisyyden ja tilanteen poikkeuksellisuuden sekä juuri näiden vaalien tärkeyden korostaminen. Anderssonin mukaan “Eurooppa on tienristeyksessä, mutta modernin punavihreän vasemmiston suunta on selkeä kohti kestäväää tulevaisuutta” (Andersson 6.6.b). Lisäksi hän väittää esimerkiksi, että jos Euroopassa epäonnistutaan luontokadon torjumisessa, “ei aikaa suunnan korjaukselle enää ole” (Andersson 8.6.a). Tienristeys ja ajan loppuminen ovat vahvoja metaforia kiireellisyydestä. Kiireellisyys ei sinänsä ole konkreettista. Sen sijaan hän tarkoittaa sillä tilanteen vakavuutta.

6 Johtopäätökset

Tutkielman tavoitteena on ollut tarkastella, miten Li Anderssonin vuoden 2024 europarlamenttivaalikampanjan subjekti rakentuu. Tutkielman teorian mukaisesti subjekti rakentuu aina suhteessa sen ulkopuoliseen (Laclau 2007, 37). Rakentuminen vaatii siis vastakkainasettelun. Mitä jyrkempi vastakkainasettelu on, sitä tiiviimmäksi subjekti muodostuu. Subjekti koostuu vastakkainasettelun toisella puolella olevaan kohdistuvista vaatimuksista, jotka kannattajat tunnistavat omikseen.

Kampanjan keskeisin konstitutiivinen toinen on oikeisto, joka määritellään ajoittain hyvin epämääräisesti ja vaihtelevin tavoin. Andersson jaottelee oikeiston ääri- ja laitoikeistoon sekä keskustaoikeistoon. Näistä ääri- ja laitoikeistoa käytetään välillä synonyymeinä toisilleen ja välillä eri termeinä. Perinteinen oikeisto kuvataan näistä kahdesta erillisenä ja jossain määrin maltillisempänä. Sen ajatellaan kuitenkin olevan altis yhteistyöhön itseään radikaalimpien voimien – siis laita- ja äärioikeiston – kanssa. Ei ole selvää, mitä Andersson milloinkin tarkoittaa puhuessaan oikeistosta. Tämä epämääräisyys tekee ”oikeistosta” täydellisen vastapuolen tyhjän merkitsijän. Tukijat voivat ymmärtää sen eri tavoilla ja sisällyttää siihen omia merkityksiään.

Suurin kampanjassa rakennettava uhkakuva on ääri- ja laitoikeiston sekä perinteisen oikeiston liittoutuminen. Tämän liiton nähdään Euroopan tasolla uhkaavan ihmisoikeuksia, ilmasto- ja ympäristötoimia, nuorten ja työntekijöiden asemaa sekä tukevan palestiinalaisten kansanmurhaa. Andersson rakentaa tätä uhkaa rinnastamalla mahdollisen tulevan oikeistoyhteistyön EU:ssa kritisoimaansa Suomen hallitukseen. Andersson asemoituu vaatimusten avulla oikeistoa vastaan. Hän kutsuu tarjoamaansa poliittista vaihtoehtoa yleisesti ”vasemmistoksi” lisäten eteen jonkin positiiviseksi tulkittavan adjektiivin. Kampanjan subjekti on siis ”vahva”, ”moderni” tai ”punavihreä” vasemmisto, joka puolustaa muun muassa luontoa, ympäristöä ja ihmisoikeuksia, jotka ovat uhattuina oikeiston nousun takia.

Kampanjasta on selvästi löydettävissä useita Ernesto Laclauin teorian mukaisia piirteitä. Vastakkainasettelun logiikka, toistuvat toisiinsa linkittyvät vaatimukset sekä tyhjät merkitsijät viittaavat populismin muotoon. On kuitenkin huomioitava, että Laclauin (2005, 145) mukaan muoto on jossain määrin osa kaikkea politiikkaa, joten kääntäen voi olettaa, että mistä tahansa poliittisesta kampanjasta löytyisi teorian mukaisia piirteitä. Tästä syystä yksin se, että Anderssonin europarlamenttivaalikampanjan viestintä sopii muodoltaan yhteen teorian kanssa

ei vielä tee siitä objektiivisen populistista. Lisäksi on todettava, että kampanja ei täytä kaikkia teorian mukaisia populismin piirteitä. Esimerkiksi voidaan kyseenalaistaa se, missä määrin edellinen opetusministeri voi uskottavasti esittää itsensä järjestelmän ulkopuolisena haastajana.

Kampanjan populistiseksi määrittelemisen vaatisi systemaattisen vertailun johonkin muuhun objektiivisen ei-populistiseen kampanjaan, mikä taas herättäisi kysymyksen siitä, voiko puhtaasti ei-populistista politiikkaa olla. Selkeän määritelmän sijaan tutkimus osoittaa, että rajanveto populistisen ja ei-populistisen politiikan välille on hyvin hankalaa. Lisäksi se auttaa ymmärtämään populismin käsitteen joustavuutta. Ontologisella tasolla tutkimus havainnollistaa, että politiikka ei ole vain rationaalista yhteisten asioiden hoitamista, vaan myös kielellistä ja affektiivista merkitysten ja identiteettien rakentamista.

Tutkielmani eroaa monista aikaisemmista Ernesto Laclau'n teorian sovelluksista (esim. Sanders ym. 2017; Ward ja Guglielmo 2024; Palonen ja Saresma 2017a) siinä, että tutkimuskohdetta ei lähtökohtaisesti oleteta populistiseksi. Valinta oli tietoinen ja se liittyy Laclau'n (2005, 145) väitteeseen siitä, että populismi ei ole ideologia, vaan artikulaation muoto, joka on vaihtelevissa määrin osa kaikkea politiikkaa.

Toinen merkittävä ero erityisesti aikaisempaan suomalaiseen tutkimukseen (esim. Palonen 2020; Palonen ja Saresma 2017a; Vainikkala 2020) nähden on teorian soveltaminen vasemmistolaiseen toimijaan. Teorian soveltuvuus sekä perussuomalaisten että tässä tapauksessa vasemmistoliittolaisen toimijan viestinnän analyysiin tukee ajatusta populismin ideologisesta tyhjyydestä (Palonen 2017, 235). Lisäksi se laajentaa käsitystä populismin ilmenemismuodoista Suomen politiikassa.

Aiheen laajemman ymmärtämisen kannalta olisi hedelmällistä tarkastella subjektin rakentamista huomattavasti pidemmällä aikavälillä ja eri kommunikaation kanavien kautta. Tämän voisi toteuttaa esimerkiksi tarkastelemalla julkisia esiintymisiä, vaalitenttejä, haastatteluita sekä sitä, miten ehdokasta käsitellään mediassa.

Lähteet

- Ammattiliitto PRO (2024) Proliitto. Saatavilla: <https://proliitto.fi/sites/default/files/2024-01/hallitusohjelman-tyoelamaheikennykset-pitka-lista-2024.pdf>.
- Butler, J. (1990) *Gender trouble feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.
- Chrzanowska-Kluczevska, E. (2013) ‘Synecdoche – an underestimated macrofigure?’, *Language and Literature: International Journal of Stylistics*, 22(3), s. 233–247. doi:10.1177/0963947013489240.
- Dean, J. (2023) ‘Left politics and popular culture in Britain: From left-wing populism to “popular leftism”’, *Politics*, 43(1), s. 3–17. doi:10.1177/0263395720960661.
- Elmgren, A. (2015) ‘The Nordic ideal: Openness and populism according to the Finns Party’, *The Paradox of Openness*, s. 91–119. doi:10.1163/9789004281196_007.
- Hartikainen, J. (2024) HS-analyysi: Luvut paljastavat karun tosiasian Euroopan vasemmistosta, ja ongelman nimi on Putin, *Helsingin Sanomat*. Saatavilla: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010447651.html>.
- Helsingin Sanomat (2024) Pääkirjoitus: Rajalakiesityksessä on avoin ristiriita kansallisen turvallisuuden ja oikeusvaltion välillä, *Helsingin Sanomat*. Saatavilla: <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000010441191.html>.
- Herkman, J. (2017) ‘Articulations of populism: The nordic case’, *Cultural Studies*, 31(4), s. 470–488. doi:10.1080/09502386.2016.1232421.
- Human Rights Council (2025) Commission of Inquiry: Israeli authorities and Israeli security forces have committed and are continuing to commit genocide against the Palestinians in the Gaza Strip - report (A/HRC/60/CRP.3) - question of Palestine, United Nations. Saatavilla: <https://www.un.org/unispal/document/commission-of-inquiry-report-genocide-in-gaza-a-hrc-60-crp-3/>
- Jagers, J. ja Walgrave, S. (2007) ‘Populism as political communication style: An empirical study of political parties’ discourse in Belgium’, *European Journal of Political Research*, 46(3), s. 319–345. doi:10.1111/j.1475-6765.2006.00690.x.
- Jokinen, A., Juhila, K. ja Suoninen, E. (2016) *Diskurssianalyysi: teorit, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.
- Kangas, L. ym. (2024) Ylen kysely: Äärioikeiston nousu jakaa suomalaisten mielipiteet, mutta vain pieni osa pitää sitä hyvänä asiana, *Yle Uutiset*. Saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20086890>.

- Kestilä-Kekkonen, E., Rapeli, L. ja Söderlund, P. (2024) 'Harkintajoukot ja taktinen äänestäminen', Pääministerivaalit polarisaation aikakaudella, Eduskuntavaalitutkimus 2023.
- Laclau, E. (1990) *New reflections on the Revolution of Our Time*. Lontoo: Verso.
- Laclau, E. (2005) *On Populist Reason*. Lontoo: Verso.
- Laclau, E. (2007) *Emancipation(s)*. Lontoo: Verso.
- Laclau, E. (2014) *The Rhetorical Foundations of society*. Lontoo: Verso.
- Lakoff, G. ja Johnson, M. (1980) *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Laitinen, J. ja Paakkanen, M. (2024) Eurovaalit: 'Olen aivan shokissa' – yli 247000 ääntä kerännyt Li Andersson Rikkoi ylivoimaisesti Suomen kaikkien aikojen ääniennätyksen, Helsingin Sanomat. Saatavilla: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010487345.html>.
- Lefort, C. (1988) *Democracy and political theory*. Cambridge: Polity Press.
- Mahlamäki, H. (2024) Eurovaalit: Tutkijat kertovat, mistä Li Anderssonin murskavoitossa on kyse – gallupit olivat pielessä, 'Täysin poikkeuksellista', Helsingin Sanomat. Saatavilla: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010487569.html>.
- Marchart, O. (2007) *Post-foundational political thought: Political difference in Nancy, Lefort, Badiou and Laclau; taking on the political*. Edinburgh University Press.
- Mickelsson, R. (2021) *Suomen puolueet: Vapauden ajasta maailmantuskaan*. Tampere: Vastapaino.
- Mouffe, C. (1993) *The return of the political*. Lontoo: Verso.
- Mouffe, C. (2005) *The Democratic Paradox*. Lontoo: Verso.
- Mouffe, C. (2018) *For a left populism*. Lontoo: Verso.
- Mudde, C. (2004) 'The populist Zeitgeist', *Government and Opposition*, 39(4), s. 541–563. doi:10.1111/j.1477-7053.2004.00135.x.
- Mudde, C. (2007) *Populist radical right parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mudde, C. ja Kaltwasser, C.R. (2017) 'What is populism?', *Populism: A Very Short Introduction*, s. 1–20. doi:10.1093/acrade/9780190234874.003.0001.
- Müller, J.W. (2017) *What is populism?* Lontoo: Penguin Books.
- Mäntysalo, J. (2023) Eduskunta käsittelee tänään hallituksen rasismitiedonantoa – Näin kesän tapahtumat etenivät, Yle Uutiset. Saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20048683>

- Nietula, M. ja Tolkki, K. (2024) Katso lista: tämä kaikki muuttuu hallituksen leikkauksilla ja veronkorotuksilla, Yle Uutiset. Saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20083988>
- Norris, P. ja Inglehart, R. (2019) *Cultural backlash*. Cambridge: Cambridge University Press
- Noury, A. ja Roland, G. (2020) 'Identity politics and populism in Europe', *Annual Review of Political Science*, 23(1), s. 421–439. doi:10.1146/annurev-polisci-050718-033542.
- Palonen, E. (2017) 'Timo Soinin populismin perusta 1988-2017', *Jätkät & Jytkyt*. Tampere: Vastapaino, s. 221–248.
- Palonen, E. (2020) 'Populismin muoto, diskursiivisuus ja retoriikka', *Politiikka*, 62(2), s. 125–145. doi:10.37452/politiikka.89431.
- Palonen, E. ja Saresma, T. (2017a) *Jätkät & Jytkyt: Perussuomalaiset ja populismin retoriikka*. Tampere: Vastapaino.
- Palonen, E ja Saresma, T. (2017b) 'Perussuomalaiset ja populistinen retoriikka', *Jätkät & Jytkyt*. Tampere: Vastapaino, s. 221–248.
- Paukkeri, M. ja Tammela, L. (2024) Näin eduskuntapuolueet kommentoivat Palestiinan tunnustamista, Yle Uutiset. Saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20090887>.
- Pietikäinen, S. ja Mäntynen, A. (2019) *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Ruotsalainen, M. ja Saresma, T. (2017) 'Monikulttuurisuuskeskustelu Suvivirrestä maahanmuuttajamyttiin', *Jätkät & Jytkyt*, s. 151–178.
- SAK (2023) Vuodenvaihteen muutoksia 2024: työttömyysturvaan ja muuhun sosiaaliturvaan isoja leikkauksia, SAK. Saatavilla: <https://www.sak.fi/ajankohtaista/uutiset/vuodenvaihteen-muutoksia-2024-tyottomyysturvaan-ja-muuhun-sosiaaliturvaan-isoja-leikkauksia/>.
- Sanders, K., Molina Hurtado, M.J. ja Zoragastua, J. (2017) 'Populism and exclusionary narratives: The "other" in Podemos' 2014 European union election campaign', *European Journal of Communication*, 32(6), s. 552–567. doi:10.1177/0267323117737952.
- Schmitt, C. (1927/2015) *Poliittisen käsite; suomentaneet Arto Kuusterä & Jussi Palmusaari*. Helsinki: Tutkijaliitto.
- Sipinen, J., Laine, L. ja Kestilä-Kekkonen, E. (2025) 'Taktinen äänestäminen Presidentinvaaleissa', *Presidentinvaalit 2024*. doi:10.61201/tup.1045.c2450.
- Tapiola, P. (2024) Hyväksyvätkö suomalaiset Israelin sotatoimet Gazassa? vastaus yllätti mediatutkijan, Yle Uutiset. Saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20085632>.
- Vaarakallio, T. ja Palonen, E. (2017) 'Populismin käsite 2000-luvulla', *Jätkät & Jytkyt*, s. 45–70.

Vainikkala, E. (2020) 'Populismin väkevöityminen', *Politiikka*, 62(2).

doi:10.37452/politiikka.83402.

Valtioneuvosto (2024) EU-Vaalit sunnuntaina 9.6.2024, Valtioneuvosto. Saatavilla:

<https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/eu-vaalit-sunnuntaina-9.6.2024>.

Ward, B. ja Guglielmo, M. (2024) 'People, class, democracy: Re-mapping left populism from populist social democracy to popular socialism', *Journal of Political Ideologies*, s. 1–22. doi:10.1080/13569317.2024.2371506.

Wass, H. et al. (2024) 'Äänestäjät ja ehdokkaat blokkiutuvassa politiikassa',

Pääministerivaalit polarisaation aikakaudella Eduskuntavaalitutkimus 2023, s. 44–65.

Yle (2024) Tulospalvelu: Eurovaalit 2024, Yle. Saatavilla:

<https://vaalit.yle.fi/epv2024/tulospalvelu/fi/>.

Tutkimusaineisto

Li Andersson Facebook. Saatavissa: <https://www.facebook.com/lindrssn/>.

6.4.2024. Kampanjan aloitus

7.4.2024. Vaalien teemat (haastattelu)

11.4.2024. Israelin tekoölyaseiden käyttö

21.4.2024. EU:n ympäristöpolitiikka

22.4.2024. Euroopan oikeistolaistuminen

26.4.2024. EU:n uudet talousohjesäännöt

1.5.2024. Vappu ja leikkaukset

2.5.2024. Uusi mielipidemittaus, vaaliteemoja

5.5.2024. Vasemmistoliiton vaaliteemoja

6.5.2024. Riikka Purra ja ilmastopolitiikka

7.5.2024. Israelin hyökkäys Rafahiin

13.5.2024. Euroviisut ja Israel

15.5.2024. EU:n vaikutus työmarkkinapolitiikkaan

16.5.2024. Poliitikkaradion vaalitentti, vaaliteemoja

19.5.2024. Perinteisen oikeiston ja laitaoikeiston liittoutuminen

21.5.2024. Laita- ja äärioikeiston nousu

22.5.2024. Palestiinan tunnustaminen

23.5.2024. EU:n Turvapaikkapolitiikka

24.5.2024. EU:n tiedepolitiikka

25.5.2024. EU:n sosiaalipolitiikka

26.5.2024. Aborttioikeus

28.5.2024.a Ennakkoäänestys ja vasemmistoliiton vaaliteemoja

28.5.2024.b Perinteisen oikeiston ja laitaoikeiston liittoutuminen

28.5.2024.c Gazan sota

29.5.2024. Ennakkoäänestys ja mahdollinen lähtö Brysseliin

30.5.2024. EU:n vaikutus työelämään

31.5.2024.a EU Youth Walk

31.5.2024.b Palestiinan tunnustaminen

1.6.2024 Haastattelu vasemmiston EU-politiikasta

2.6.2024. Ukraina

4.6.2024.a Ympäristö- ja ilmastopolitiikka

4.6.2024.b Viimeinen ennakoäänestyspäivä, vaaliteemoja

5.6.2024.a Maailman ympäristöpäivä

5.6.2024.b HS:n vaalitentti, ympäristö- ja ilmastopolitiikka

6.6.2024.a Oikeiston ja laitaoikeiston liittoutuminen

6.6.2024.b Ylen vaaligallup, vaaliteemoja

7.6.2024.a Köyhyys ja eriarvoisuus

7.6.2024.b EU:n vaikutus työelämään

8.6.2024.a Luontokadon pysäyttäminen

8.6.2024.b Äärioikeiston nousu

9.6.2024. Vaalipäivä, vaaliteemoja